

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО,
ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

подружжя.

Бібліографічні посилання:

1. Рішення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19.09.2012 р. у справі №6-14530св12 URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/26425362>.
2. Рішення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 02.11.2011 р. у справі №6-27831св11 URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/19513861>.
3. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України/ за ред. Ю. С. Червоного. К. : Істина, 2017. 464 с.
4. Сімейне право України: [навч. посіб.] / за ред. Є. О. Харитонova. К. : Істина, 2016. 200 с.

Возна Дар'я Вікторівна

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Карпенко Роман Валерійович,

викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ПОЗОВУ ПРО
РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ**

Проблема шлюбу завжди була актуальною. Кардинальні зміни, що відбуваються в Україні у сфері політики, економіки, ідеології, зачіпають і державно-демографічну сферу, зокрема шлюбно-сімейні відносини. Специфіка цієї групи відносин, а саме їх тривалий характер обумовлюється тим, що шлюбні союзи укладаються безстроково, але у деяких випадках, коли сім'я перестає благотворно впливати на її членів, виникає потреба у їх розірванні. Порівняно із правом на шлюб, не останню роль також займає таке фундаментальне право громадянина, як право на розірвання шлюбу.

Цивільно-процесуальне законодавство передбачає певні умови, за яких особа, може реалізувати своє право на судовий захист, зокрема щодо форми та змісту позовної заяви про розірвання шлюбу. Відповідно для вирішення питання про відкриття провадження по справі у суді недостатньо наявності у заінтересованої особи права на пред'явлення позову, громадянину необхідно ще і реалізувати це право у належному порядку.

Зазначені тези присвячені проблемі реалізації права на пред'явлення позову про розірвання шлюбу, яка виникає на стадії відкриття провадження по справі, що безпосередньо пов'язано із протиріччями у судовій практиці, при вирішенні питання про відкриття провадження по таким справам, які наявні у Постанові Пленуму Верховного суду України №11 від 11 грудня 2007 року та Постанові Пленуму Верховного суду України №2 від 12 червня 2009 року. Аналізуючи судову практику судів першої інстанції при вирішенні питання про відкриття провадження по справі у справах про розірвання шлюбу, численними є випадки, коли суди залишають позовні заяви без руху та повертають позовні заяви, мотивуючи це тим, що доказова база не відповідає вимогам статей 119 та 120 ЦПК України, а саме ненаданням оригіналу свідоцтва про шлюб, свідоцтв про народження дітей, довідки щодо розміру заробітку тощо, посилаючись на п. 4 Постанови Пленуму Верховного суду України №11 від 21 грудня 2007 року «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя» [2]. Так, лише з початку 2016 року в Україні судами першої інстанції близько 1 тисячі позовних заяв було залишено без руху та повернуто позивачам.

Суди у якості обґрунтування ухвали, про залишення позовної зая-ви без руху наводять різні доводи, зокрема, щодо необхідності надання саме оригіналу свідоцтва про шлюб, а не ксерокопію чи кольорову копію, чи будь-який інший доказ укладення шлюбу, оскільки на думку суду саме

оригінал свідоцтва є доказом дійсності шлюбу, доказом, що на час звернення до суду із позовом, питання про розірвання шлюбу не вирішено [4; 5].

Варто зазначити, що статті 119, 120 ЦПК України не передбачають імперативних вимог до переліку документів, які необхідно додати до позовної заяви, залишаючи це на розсуд заявника [1]. Разом з тим, у п. 7 Постанови Пленуму Верховного суду України №2 від 12 червня 2009 року «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції», зазначено, що подання доказів можливе на наступних стадіях цивільного процесу, тому суд не вправі через неподання доказів при пред'явленні позову залишати позовну заяву без руху та повертати заявнику [3]. Таким чином, на нашу думку, залишення позовної заяви без руху та повернення позовної заяви з підстав порушення вимог, визначених у роз'ясненні Пленуму Верховного суду України, яким зазначено перелік документів, які необхідно додати до позовної заяви, є порушенням норм процесуального права, оскільки у чинному законодавстві України відсутня норма, яка б надавала право Пленуму Верховного Суду України давати рекомендаційні роз'яснення судам загальної юрисдикції з питань застосування законодавства.

Відповідно до ч. 1 ст. 8 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до юрисдикції якого вона віднесена процесуальним законом. У житті можуть виникати різні обставини, які унеможливають одночасно з поданням позовної заяви про розірвання шлюбу надавати і оригінали свідоцтва про шлюб та свідоцтв про народження дітей (наприклад, коли подружжя знаходиться у неприязних стосунках і один із подружжя утримує такі документи, не даючи можливість ініціатору розірвання шлюбу долучити їх до позовної заяви чи коли особа знаходиться у місцях позбавлення волі та інших випадках) [6] і це не повинно бути перешкодою у можливості реалізації права на пред'явлення позову. На нашу думку, ненадання вказаних документів не є достатньою підставою для суду залишати позовну заяву без руху або повертати позовну заяву, оскільки це позбавляє громадянина такого фундаментального права, як права на судовий захист.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповн. станом на 23 березня 2018 р.: (ОФЦ. ТЕКСТ). К.: ПАЛИВОДА А.В., 2018. 275 с. (Кодекси України).
2. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя постанова Пленуму Верховного суду України №11 від 21 груд. 2007 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/>
3. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції [Електронний ресурс] : постанова Пленуму Верховного суду України №2 від 12 черв. 2009 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09>.
4. Ухвала Звенигородського районного суду Черкаської області від 13 січня 2016 року в справі №694/27/16-ц URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55443341>.
5. Ухвала Київського районного суду міста Одеси від 20 квітня 2016 року по справі №520/4352/16-ц URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57304888>.
6. Ухвала Апеляційного суду Житомирської області від 01 березня 2016 року по справі №274/4881/15-ц URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56163975>.